

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

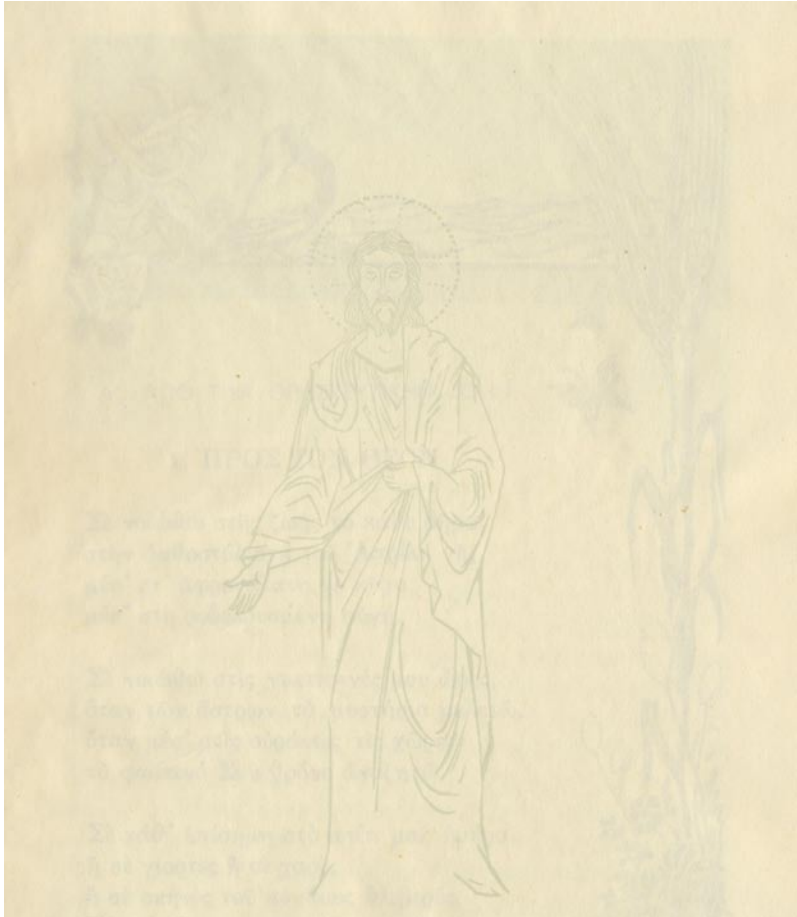
Ε' ΑΝΗΛΙΘΤΕΧΝΟΝ

ΟΡΦΑΝΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΒΕΛΟΝ ΠΡΩ

Γ.ΚΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΥ - Θ.ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ
Δ.ΔΟΥΚΑ - Δ.ΔΕΛΗΠΕΤΡΟΥ
Ν.ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ
Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1957

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Α΄ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ

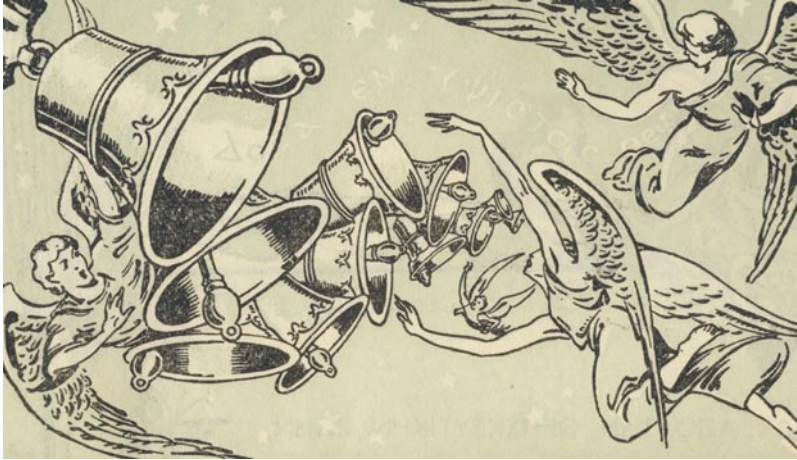
Σὲ νοιώθω στῆς ζωῆς τὸ κάθε βῆμα,
στὴν ἀνδοστόλιστη τοῦ Ἀπριλῆ γῆ,
μέσ' στ' ἀφρογίλανο τὸ κύμα,
μέσ' στὴ ροδολουσμένη αὐγή.

Σὲ νοιώθω στὶς νυκτερινές μου ὥρες,
ὅταν τῶν ἄστρον τὰ μυστήρια μελετῶ,
ὅταν μέσ' στὶς οὐράνιες τίς χώρες
τὸ φωτεινό Σου θρόνο ἀναζητῶ.

Σὲ κάθ' ἐπίσημη στὸ σπίτι μας ἡμέρα,
ἢ σὲ γιορτὲς ἢ σὲ χαρὲς
ἢ σὲ σκηνὲς τοῦ πένθους θλιβερές,
Σὲ νοιώθομεν ἀνάμεσά μας σὰν πατέρα.

«Ἐμπρὸς στοῦ ἄπειρο» Ἀριστομένης Προβελέγγος

2. ΧΡΙΣΤΟΓΕΝΝΑ

Εημέρωσαν Χριστούγεννα. Οί ἐκκλησιές σημαίνουν,
κουνιούνται τὰ καμπαναριά και οί φωνές, πού βγαίνουν
ἀπ' τὸ βαθύ, τὸ διάπλατο κάθε καμπάνας στόμα,
μοιάζουν χειρουργικούς ψαλμούς, σὰν ἀπ' οὐράνιο δῶμα.
Χιλιάδες τὰ Χριστούγεννα τὰ τραγουδοῦν Ἄγγελοι
και κάθε ἀχτίδα ἀπὸ ψηλά, πού κάθε ἀστέρι στέλλει,
μοιάζει ἀγγελικὴ ματιά. Θρησκεία! Γλυκεῖα μάννα!
Τί ὄμορφη δίνεις ἐσὺ λαλιά και στήν καμπάνα
και πόσο ἐκείνη ἡ λαλιά σαλεύει στήν καρδιά μας!
Πόσες ἐκεῖνος ὁ Σταυρὸς ἀπ' τὰ καμπαναριά μας,
στήν ἀντηλιάδα χύνοντας τόσες χρυσές ἀχτίδες,
χύνει βαθιά μας στήν ψυχὴ γλυκὲς χρυσές ἐλπίδες!

3. Ο ΧΡΙΣΤΟΓΛΗΣ

Ἡ Φάτνη τῆς Βηθλεὲμ φεγγοβολεῖ στὴν παγωμένη χειμωνιάτικη νύχτα.

Τὸ μαγικὸ ἄστρο, ποὺ καθωδήγησε τοὺς Μάγους, λάμπει σταματημένο ἐκεῖ ἀπὸ πάνω της. Στὶς ἀκτῖνές του, ποὺ ἀπὸ τὰ οὐράνια φθάνουν ὡς τὴ γῆ σὰν τόσες φωτεινὲς σκάλες, ἀνεβοκατεβαίνουν Ἄγγελοι.

Μέσα οἱ τρεῖς Μάγοι γονατιστοὶ προσφέρουν τὰ δῶρά τους σ' ἓνα νεογέννητο παιδί, ποὺ τὸ κρατεῖ ἡ μητέρα του στὴν ἀγκαλιά της, ἐνῶ οἱ βοσκοὶ τῶν ἀλόγων ἀπὸ πέρα ἐνώνουν τὰ τραγούδια τους μὲ τοὺς ὕμνους τῶν Ἀγγέλων.

Ἐνα βρέφος. Ἀλλὰ τί εἶναι τὸ βρέφος αὐτό, ποὺ γίνονται τόσα θαύματα καὶ στὸ κεφάλάκι του ἀστράπτει ἓνας φωτοστέφανος;

Εἶναι ὁ Θεός, ποὺ εἶχε πάρει τὴ μορφή ἐνὸς βρέφους. Εἶναι

ὁ Χριστούλης, ποὺ σὲ λίγο θὰ γίνη Χριστὸς καί, ἀφοῦ πεθάνη μαρτυρικά γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, θ' ἀναστηθῆ, θ' ἀναληφθῆ, θ' ἀνέβη πάλι στὸν οὐρανό, ἀπ' ὅπου κατέβηκε, γιὰ νὰ μείνη στὴ γῆ τριαντατρία μόνο χρόνια, καί θὰ καθίση γιὰ πάντα στὰ δεξιὰ τοῦ Πατέρα του.

Δὲν σημαίνει λοιπὸν τίποτε, ἂν σήμερα μᾶς παρουσιάζεται σὰν ἓνα νεογέννητο παιδί στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας του. Τὸ βρέφος αὐτὸ εἶναι ὁ Θεὸς μας, κι ἂν γονατίσωμε κι ἐμεῖς μπροστά του καὶ προσευχηθοῦμε, θὰ μᾶς ἀκούσῃ ὁ Χριστούλης σὰν νὰ ἔταν κιόλας ὁ μεγάλος Χριστὸς...

Ἄς μποῦμε λοιπὸν στὴ λαμπρὴ Φάτνη, ποὺ βλέπομε μὲ τὴ φαντασία μας, ὅπως τὴν εἶδαμε τόσες φορές σὲ ἅγιες εἰκόνες ἢ στὰ παιδιάτικα ὄνειρά μας. Ἄς γονατίσωμε μπροστά του κι ἄς τὸν προσκυνήσωμε. Δὲν πειράζει, ἂν δὲν ἔχωμε νὰ τοῦ προσφέρωμε, σὰν τοὺς Μάγους, «χρυσόν, λίβανον καὶ σμύρναν». Τὰ δικά μας δῶρα, τὸ ἴδιο εὐπρόσδεκτα ἀπὸ ἓνα Θεό, εἶναι ἡ πίστι μας, ἡ ἀγάπη μας, ἡ λατρεία μας. Ἐπειτα ἄς προσευχηθοῦμε, ἄς τοῦ ζητήσωμε νὰ μᾶς δώσῃ, ὅ,τι ποθοῦμε περισσότερο.

Ἄλλὰ τί νᾶναι αὐτὸ τὸ ποθητό;

Μᾶς τὸ λένε οἱ Ἅγγελοι μὲ τὸν ὕμνο τους :

«Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ

καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Ναί, αὐτὸ θὰ ζητήσωμε καὶ μεῖς ἀπὸ τὸν νεογέννητο Χριστούλη: νὰ ξαναφέρῃ στὴ γῆ τὴν εἰρήνη, ποὺ τόσο καιρὸ τώρα λείπει μακριά. Καὶ θὰ τὸν παρακαλέσωμε τόσο θερμά, ὥστε νὰ μᾶς εἰσακούσῃ.

«Ἡ Διάπλασις τῶν Παίδων»

Γρηγόριος Ξενόπουλος

4. ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΤΩΝ ΟΡΦΑΝΩΝ

Ό ξανθός επισκέπτης

Η χρονιά του 1943, όπως όλες οι χρονιές της μαύρης Κατοχής, ήταν φρικτή πείνα, αρρώστεια και δυστυχία έμάστιζαν τον τόπο.

Ό,τι καλό είχε ο τόπος, το έπαιρναν οι Γερμανοί και ό,τι άφηναν εκείνοι, το άρπαζαν οι Ιταλοί και οι Βούλγαροι.

Μέσα στη γενική αυτή δυστυχία ο Θεωδώρακης και η Φανή ήσαν όρφανά από πατέρατόν'έσκότωσαν οι Γερμανοί στην αρχή του 1943, γιατί τον έπιασαν - έλεγαν - σε μιá σιδηροδρομική γέφυρα με χειροβομβίδες. Έτσι έμειναν τá δύο παιδιά μόνα στόν κόσμο με τή μητέρα των, μόνα και άπροστάτευτα.

Η αλήθεια είναι ότι η κυρα-Άννα δέν ελύγισε. Έκρυψε στα κατάβηθα της καρδιάς τόν πόνο της και άρχισε νά ξενοδουλεύη, για νά ζήση τá παιδάκια της. Και πάλι δέν επρόφθανε με τή μεγάλη ακρίβεια, πού έδερνε τότε τήν Ελλάδα.

Και σαν νά μη έφθαναν όλα αυτά, έπεσε και στο κρεβάτι με τá μεγάλα κρύα του Δεκεμβρίου. Έπέρασε βέβαια τó κακό, άλλ' ήρθαν τá Χριστούγεννα και ακόμη αδύνατη δέν ήμπόρεσε νά έργασθῆ. Γι' αυτό η παραμονή της μεγάλης έορτής των Χριστουγέννων ήύρε τó πτωχικό σπιτάκι - ένα δωμάτιο όλο όλο - έρημο από πατέρα, άπροστάτευτο από μητέρα, άδειο άπ' ό,τι φέρνει τή χαρά.

Τὰ δύο παιδιὰ - 10 χρόνων τὸ ἀγόρι, 8 ἢ κορούλα - ἔκαναν τὴν προσευχούλα των καὶ ἐκοιμήθηκαν νηστικά, γιατί τὸ λίγο ψωμάκι τοῦ δελτίου τὸ εἶχαν φάγει ἀπὸ τὸ ἀπόγευμα. Ποιὸς ξέρει τί ἀχνιστὰ ψωμιά νὰ ἔβλεπαν τὰ καημένα στὸν ὕπνο των!

Ἡ ἄμοιρη μητέρα ἄναψε τὸ καντήλι, ἐγονάτισε κάτω ἀπὸ τὰ εἰκονίσματα καὶ παρεκάλεσε τὴν Παναγία καὶ τὸ θεῖο παιδάκι της, τὸν μικρὸ Χριστούλη, νὰ λυπηθοῦν τὰ ὄρφανά.

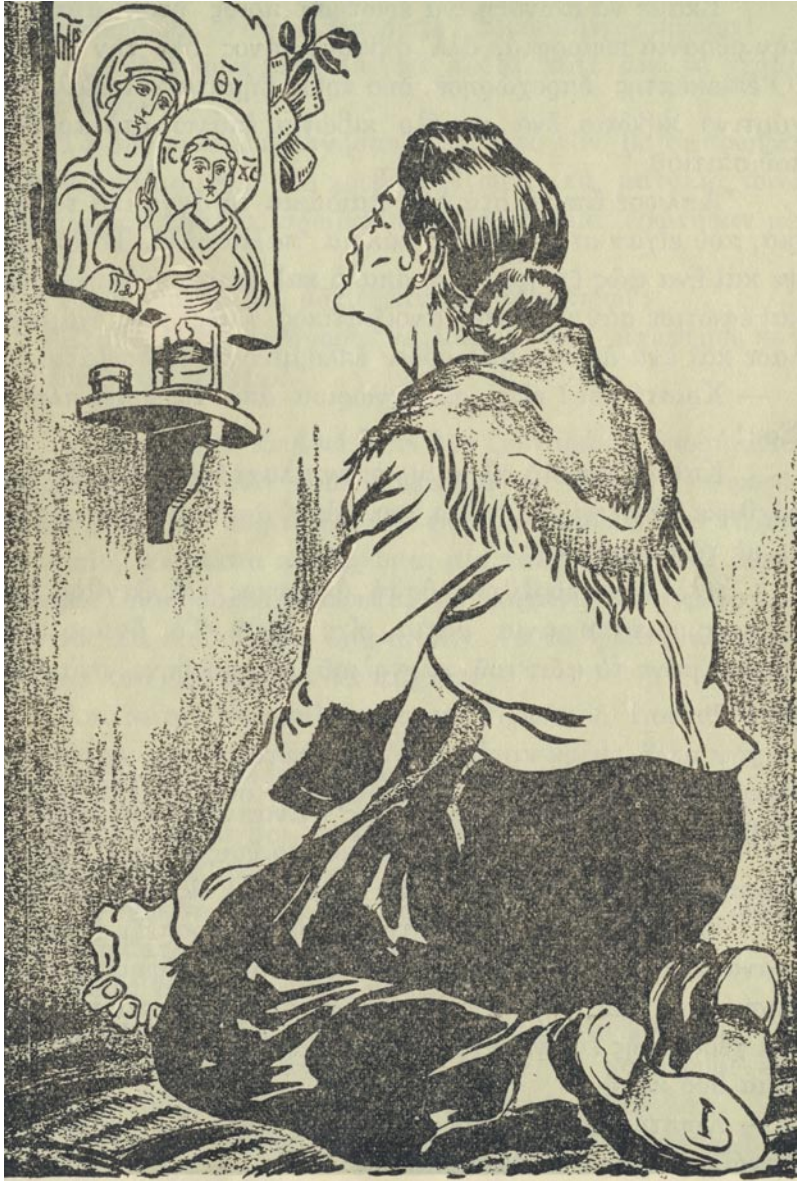
Πῶς ἦρθαν τὰ ἐφετεινὰ Χριστούγεννα! χωρὶς τὸν ἄνδρα της, χωρὶς ψωμάκι, χωρὶς ζεστὸ φαγάκι γιὰ τὰ παιδιὰ της!... Δάκρυα ἐπλημμύρισαν τὰ μάτια τῆς πονεμένης μητέρας, ποὺ ἐξέσπασαν σὲ θρήνο.

Ἄλλ' ὁ θρήνος τῆς ἔφερε κάποιον ἐλάφρωμα καὶ ἔτσι ἀποκοιμήθηκε καὶ ἐκείνη. Ὁρεσ ἐπέρασαν καὶ ἡ κυρα - Ἄννα ἦταν θυδισμένη στὸν ὕπνο· κάποτε, σὰν σὲ ὄνειρο, ἄκουσε νὰ κτυποῦν οἱ καμπάνες, ποὺ ἐκαλοῦσαν τοὺς χριστιανούς, στὴ μεγάλη ἑορτὴ· ὁ ἦχος των ἔφθανε στ' αὐτιά της χαρμόσυνος, ἀλλὰ μισοσβημένος.

Θέλει νὰ σηκωθῆ, νὰ τρέξῃ στὴν ἐκκλησία μὲ τὰ ξυπόλυτα παιδάκια της, ἀλλὰ δὲν τὰ καταφέρει νὰ ξυπνήσῃ, σὰν νὰ ἦταν ναρκωμένη. Ὁ κόπος, ἡ ἀδυναμία καὶ ὁ πόνος τὴν κρατοῦν μὲ ἄλυτα δεσμά.

Σὲ λίγη ὥρα πάλι ἐνόμισε ὅτι ἐκτύπησαν τὴν θύρα· ἦταν ὅμως τόσο βαρὺς ὁ ὕπνος της, ποὺ οὔτε τώρα τὴν ἄφηγε νὰ σηκωθῆ. Κάποιος ἐπέρασε μέσα ἐλαφρὰ ἐλαφρὰ, σὰν νὰ ἐπατοῦσε στὰ νύχια, νὰ μὴν τοὺς ξυπνήσῃ. Ποιὸς τάχα νὰ ἦταν; Ἄνοιξε τὰ μάτια της νὰ ἰδῆ· τῆς ἐφάνηκε ὅτι τὰ ἄνοιξε. Καὶ εἶδε τότε ὅτι ὁ ξένος ἦταν ἓνας νέος γλυκός, ξανθός, μὲ μάτια γεμάτα συμπάθεια, λέτε καὶ ἦταν ἄγγελος.

Ἔκαμε νὰ φωνάξῃ, νὰ ἐρωτήσῃ ποιὸς ἦταν αὐτὸς μὲ

τὴν οὐράνια εὐμορφία, ἀλλ' ὁ βαρὺς ὕπνος δὲν τὴν ἄφηγε. Ὁ ἐπισκέπτης ἐπροχώρησε δύο τρία βήματα καὶ ἔβαλε ἓνα χάρτινο κιβώτιο, ἓνα μεγάλο κιβώτιο, ἐπάνω στὸ τραπέζι τοῦ σπιτιοῦ.

Ἄπλωσε ἔπειτα στὰ δύο παιδάκια τὰ ἀγγελικά του χέρια, ποὺ εἶχαν στὶς παλάμες κάποια παλιὰ οὐλή. Τὰ ἐγάϊδεψε καὶ ἓνα φῶς ζωηρό, ἀλλ' ἀπαλὸ καὶ γλυκὸ ἐχύθηκε γύρω καὶ ἐφώτισε σὰν γελαστὸς ἀνοιξιὰτικὸς ἥλιος τοὺς ἐχαμογέλασε καὶ ἓνα ἄρωμα ἀπὸ ρόδα ἐπλημμύρισε τὸ δωμάτιο.

- Χριστέ μου! εἶπε, σὲ ἐγνώρισα ἀπὸ τίς θεῖες πληγές Σου!

Καὶ μὲ καρδιά πλημμυρισμένη λαχτάρα καὶ πόθο ἐπετάχθηκε νὰ πέση στὰ πόδια του, νὰ τ' ἀσπασθῆ, νὰ τὰ βρέξῃ μὲ τὰ δάκρυα της.

Ἀλλ' ὅταν εὐρέθηκε ὀρθή, ὁ γλυκὸς καὶ ξανθὸς ἐπισκέπτης μὲ τὰ οὐράνια μάτια εἶχε χαθῆ. Τὸ ὄνειρο εἶχε σβῆσει· μόνον τὸ φῶς τοῦ καντηλιοῦ ἐτρεμόσβηγε στὸ εἰκονοστάσι.

Τὸ χάρτινο κιβώτιο

Ἔκαμε τὸ σταυρὸ της καὶ ἔπειτα ἔρριξε μιὰ ματιὰ στὰ παιδιά της ἢ ἀναπνοοῦλα των ἀκούοταν ἐλαφρά· ἐκοιμῶντο ἤσυχα ἤσυχα, σὰν σὲ θεῖο παράδεισο, εὐλογημένα ἀπὸ τὰ χέρια μὲ τίς θεῖες πληγές!

Ὅταν ὅμως τὸ βλέμμα της ἔπεσε στὸ τραπέζι, εἶδε ἐκεῖ ἐπάνω ἓνα κιβώτιο χάρτινο, σὰν ἐκεῖνο ποὺ ἄφησε ὁ θεῖος ἐπισκέπτης. Μὲ ὅλη τὴν ἀδυναμία της ἔτρεξε καὶ τὸ ἐπῆρε στὰ χέρια· τῆς ἐφάνηκε πολὺ βαρὺ. Τὸ ἄνοιξε· ὦ! τὸ θαῦμα, χίλια δὺὸ καλά.

- Χριστέ μου! Χριστέ μου! εἶπε πάλι. Καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζῃ μὲ χαρὰ τὰ παιδάκια της:

- Θοδωράκη, Φανή! Ευπνήστε! Σηκωθείτε γρήγορα!

Και τὰ έπιανε πότε από τὰ πόδια, πότε από τὰ χέρια να ξυπνήσουν.

Τὰ δύο παιδιά εξύπνησαν τέλος από τόν βαθύ πρωϊνό ύπνο και καθισμένα στο κρεβάτι έτριβαν τὰ ματάκια των. Τρομαγμένα από τò πρωϊνό άγουροξύπνημα έρώτησαν με άπορία;

- Γιατί, μαννούλα, μάς εξύπνησες τόσο πρωί;

- Έλατε, έλατε γρήγορα να ιδήτε τούς άπάντησε και τούς έδειξε τò κιβώτιο.

Τί να ιδούν! Έπάνω ήταν δύο ζευγαράκια ύποδήματα άκριβώς στο πόδι των ένα κουστούμι για άγόρι, ένα φορεματάκι ζεστό για κοριτσάκι, ένα φόρεμα μάλλινο σε πήχεις γυναικειο, δύο τόπια πολύχρωμα, μία κούκλα και ένας σιδηρόδρομος, σιδηρόδρομος σωστός με μηχανή, σκευοφόρο και βαγόνια. Τὰ παιδιά δεν έχόρταιναν να τὰ βλέπουν και τὰ δάκτυλα των άρχισαν να τὰ ψάχνουν.

Από κάτω ήταν και δεύτερος θησαυρός. Κουτιά, κουτιά χάρτινα και τενεκεδένια. Άλλα είχαν κρέας, άλλα ψάρια, άλλα συμπυκνωμένο γάλα, άλλα νωπό βούτυρο, άλλα φυστίκια, γαλετάκια, ζάχαρι, σοκολάτα, τσάι, καραμέλλες, άφράτα μπισκότα ως και βώλοι ήσαν μέσα, να παίζουν παιδιά.

Τὰ όρφανά τὰ έχασαν ποιός τάχα να έστειλε τὰ πολύτιμα πράγματα! Και έκπληκτα έρώτησαν:

- Ποιός τὰ έφερε αυτά, μητέρα;

- Ό καλός Χριστός! Τόν είδα με τὰ μάτια μου!

Ό Θοδωράκης άνυπόμονος έπήρε τò κουστούμι και άρχισε να τò έρευνά. Σε μία τσέπη ηήρε ένα φάκελο.

- Μαννούλα, κοιτάξε έδω, ένα γράμμα ειπε και τò έδωσε

στή μητέρα του.

Τὸ ἀνοίξαν εἶχε μέσα ἓνα χαρτονόμισμα τῶν 10 δολλαρίων καὶ ἓνα σημείωμα ἑλληνικὰ γραμμένο.

« Μία οἰκογένεια ἀπὸ τὸν Καναδᾶ στέλνει τὸ μικρὸ αὐτὸ δῶρο σὲ μία Ἑλληνίδα μητέρα καὶ στὰ παιδάκια της ».

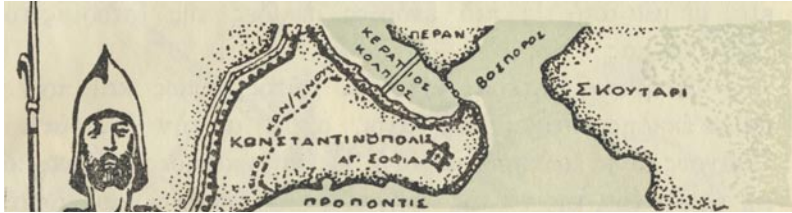
Τὴν ὥρα ἐκείνη - εἶχε βγῆ πιά ὁ ἥλιος - ἀνοίξε ἡ θύρα τοῦ σπιτιοῦ καὶ ἐμπῆκε μέσα ἡ κυρία Χαρίκλεια, ἀδελφὴ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ γνωστὴ κυρία τοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς ἐνορίας. Ἐγύριζε ἀπὸ τῆ λειτουργία καὶ ἐπέρασε νὰ εἰπῆ στὴν κυρα - Ἄννα γιὰ τὸ δέμα, ποῦ εἶχε ἀφήσει περνώντας. Τὸ ἔστειλε ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρός, ποῦ στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ φροντίζει γιὰ τοὺς δυστυχισμένους ὅλου τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ δὲν εἶπε τίποτε, γιὰ νὰ μὴν ταράξῃ τὴ προσευχὴ των.

Γονατισμένοι, μητέρα καὶ ὀρφανά, ἐμπρὸς στὰ εἰκονίσματα εὐχαριστοῦσαν τὸ θεῖο παιδάκι, ποῦ ἐγεννήθηκε τὴν ἡμέρα ἐκείνη, γιὰ νὰ φέρῃ στὸν κόσμον τὴν παρηγορία, τὴν ἀγάπη, τὴν καλωσύνη. Τὸν παρακαλοῦσαν ἀκόμη νὰ προστατεύῃ τὴν ἄγνωστη καὶ μακρινὴ ἐκείνη οἰκογένεια μὲ τὴ γενναία χριστιανικὴ καρδιά.

Θερμὰ δάκρυα, ποῦ ἔλαμπαν σὰν διαμάντια, κατέβαιναν ἀπὸ τὰ μάτια των!

Νικόλαος Α. Κοντόπουλος

5. Ο ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ

Τί ώραϊα λόγια! Τί γλυκειὰ μελωδία
ἀκούσαμε ἀπόψε!, ἔλεγε ἡ Ἑλένη στή
μητέρα της τὸ βράδυ τῆς Παρασκευῆς
τῆς πέμπτης ἑβδομάδος τῆς Μεγάλης
Τεσσαρακοστῆς, καθὼς ἐγύρισαν στὸ
σπίτι ἀπὸ τὴν ἐκκλησία. Καί χωρὶς νὰ
τὸ καταλάβῃ ἐσιγοψιδύρισε:

*Ἄγγελος πρωτοστάτης οὐρανόθεν
ἐπέμψθη εἰπεῖν τῇ Θεοτόκῳ τὸ Χαῖρε.*

Δὲν ἐδυμόταν ὁμως τὸ παρακάτω
κι ἐξακολούθησε:

Τῇ Ἱπερμάχῳ Στρατηγῷ πὰ
νικητήρια: Ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν,
εὐχαριστήρια ἀναγράφω σοι, ἡ Πόλις
σου, Θεοτόκε. Ἄλλ' ὡς ἔχουσα τὸ
Κράτος ἀπροσμάχητον, ἐκ παντοίων με
κινδύνων ἐλευθέρωσον, ἵνα κράζω σοι:
Χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

— Δὲν ξέρω, μητέρα, γιατί αὐτὸ τὸ τροπάριο μ' ἀρέσει
πολύ, συνέχισεν ἡ Ἑλένη, ὅταν ἐτελειώσε τὸ ψάλσιμο.

— Μὰ εἶναι, παιδί μου, νὰ μὴ σ' ἀρέσῃ καὶ νὰ μὴ σ'

ένδοουσιάξη ὁ ὕμνος αὐτὸς τῆς Παναγίας μας, ὁ ὁποῖος συνδέεται μὲ μία ἀπὸ τὶς πιὸ ἐνδοξες σελίδες τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑθνους μας;

— Ἀλήθεια, μητέρα, ἔχει κι αὐτός, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐκκλησιαστικοὶ μας ὕμνοι, σχέσι μὲ τὴν ἱστορία τοῦ Ἑθνους μας; ἐρώτησε τώρα ἡ Ἑλένη ἐπίτηδες, γιὰ νὰ κάμῃ τὴ μητέρα τῆς νὰ τῆς διηγηθῆ κάτι καινούργιο γιὰ τὰ κατορθώματα τῶν προγόνων μας, τὰ ὁποῖα τόσο τὴν ἐσυγκινοῦσαν καὶ τὴν συνήρπαζαν.

Κι ἡ μητέρα ἡ ὁποία ἀφορμὴ ἐζήτουσε γιὰ ν' ἀπασχολῆ τὴν κόρη τῆς μὲ ὠφέλιμες ἱστορίες, ἄρχισε:

«Πολλὲς φορές ἡ Κωνσταντινούπολις, παιδί μου, ἡ θαυμαστὴ πρωτεύουσα τῆς ἐνδοξῆς Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας, ἀντιμετώπισε μεγάλους καὶ φοβεροὺς κινδύνους καὶ πολλὲς φορές ἐχρειάσθηκε ν' ἀγωνισθῆ σκληρὰ καὶ νὰ χύσῃ ἄφθονο τὸ αἷμα τῶν παλληκαριῶν τῆς, γιὰ νὰ τοὺς νικήσῃ.

»Μὰ ἐκεῖνη τὴ φορὰ εὐρέθηκε χωρὶς πολλοὺς ὑπερασπιστὰς καὶ ἡ ἀγωνία, τὴν ὁποῖαν ἐδοκίμασε ὁ λαὸς μπροστὰ στὴ βάρβαρη ἐπίθεσι τοῦ ἐχθροῦ, δὲν ἦταν λίγη.

»Ἦταν τὴν ἐποχὴ, ποὺ ὁ Ἡράκλειος, ἀφ' οὗ ἐσυνθηκολόγησε μὲ τοὺς βορεινοὺς ἐχθροὺς τοῦ Κράτους, τοὺς Ἀβάρους, ἐκήρυξε τὸν πόλεμο ἐναντίον τῶν Περσῶν κι εἶχε πάει μακριά, μέσα στὰ βάρη τῆς Περσίας.

»Ἦθελε νὰ κτυπήσῃ τὸ θηρίο στὴν καρδιά του, μέσα στὴ χώρα του, γιὰτὶ ὁ κίνδυνος ἀπ' αὐτὸ ἦταν μέγας. Κίνδυνος τοῦ Ἑθνους, κίνδυνος τοῦ Χριστοῦ, κίνδυνος τοῦ πολιτισμοῦ.

»Οἱ νικηφόρες μάχες τῶν Ἑλλήνων ἀκολουθοῦσαν ἡ μία τὴν ἄλλη κι ὁ Πέρσης βασιλεὺς Χοσρόης εἶχε περιέλθει σὲ

δύσκολη θέσι. Ἔπρεπε ν' ἀφήσῃ τὴν Χαλκηδῶνα, ἀπὸ τὴν ὅποια μὲ τὰ στρατεύματά του ἐπίεζε τὴν πρωτεύουσα, καὶ νὰ γυρίσῃ στὴν Περσία. Ἐπροσπάθησε ὁμως στὸ μεταξύ νὰ πείσῃ τοὺς Ἀβάρους, γιὰ νὰ παραβιάσουν τὴ συμφωνία, τὴν ὅποιαν εἶχαν κάμει μὲ τὸν Ἡράκλειο, καὶ νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τὸ βορρᾶ. Προπαντὸς τώρα, πὺ ὁ αὐτοκράτωρ μὲ τὸν πολὺ στρατὸ ἦταν πολὺ μακριὰ καὶ δὲν ὑπῆρχε τρόπος νὰ γυρίσῃ. Καὶ οἱ Ἄβαροι χωρὶς πολλοὺς δισταγμοὺς ἢ ἐπιφυλάξεις ἐδέχθησαν καὶ

παρεσπόνδησαν.

»Επετέθησαν λοιπόν έναντίον τῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἄρχισαν νὰ καῖν, ν' ἀρπάζουν, νὰ λεηλατοῦν καὶ νὰ καταστρέφουν τίς βορεινὲς ἐπαρχίες, προχωρῶντας σιγὰ σιγὰ πρὸς τὴν Πόλι, ἕως ὅτου ἔφθασαν ἔξω ἀπὸ τὰ τείχη τῆς καὶ τὴν ἐπολιόρησαν.

»Φαντάζεσαι τώρα, Ἑλένη, τὴν ἀγωνία τοῦ πολιορκημένου λαοῦ. Οἱ ἱκανοὶ μαχηταὶ τοῦ ἦσαν εἰς τὴν Περσία. Κι αὐτοὶ ἦσαν τόσο λίγοι... Καὶ πάλι ὅμως δὲν ἐδείλιασαν. Ἐνίσχυσαν τὴ φρουρὰ τῶν τειχῶν καὶ ἀντέταξαν ἀποτελεσματικὴ ἄμυνα.

»Ἄλλ' ἡ πολιορκία ἐγινόταν πιὸ στενὴ κι ἡ πίεσις στὰ τείχη ἐμεγάλωνε. Μάταια ὁ πατριάρχης Σέργιος καὶ ὁ πρωθυπουργὸς Βῶνος ἐπαρακαλοῦσαν τὸν ἀρχηγὸν τῶν Ἀβάρων Χαγᾶνο νὰ δεχθῆ ὅσα δῶρα θελήσει νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Πόλι.

»Ἵπερήφανος ἐκείνος γιὰ τὴν εὐκολή, ὅπως ἐνόμισε, κατάκτησι ἔδιωξε μὲ θάναυσο τρόπο τοὺς ἀπεσταλμένους μ' αὐτὰ τὰ ἀγέρωχα λόγια:

»Δὲν δέχομαι τίποτε. Νὰ φύγετε ὅλοι ἀπὸ τὴν Πόλι, γιατί δὲν πρόκειται νὰ γλυτώσῃ κανεὶς. Εἶναι ἀδύνατον νὰ σωθῆτε, ἐκτὸς ἂν γίνετε ψάρια καὶ περάσετε τὴ θάλασσα κολυμπῶντας ἢ πουλιὰ καὶ πετάξετε στὸν ἀέρα».

»Κι ἐπανελάβε τὴν ἐπίθεσι τοῦ αὐτῆ τῆ φορὰ ἀπὸ ξηρὰ μὲ τίς περίφημες πολιορκητικὲς μηχανές, τοὺς κινητοὺς πύργους, κι ἀπὸ τὴ θάλασσα μ' ἀναρίθμητα μονόξυλα.

»Ο λαὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπεστήριξε τὴν ἄμυνά του. Ἔστρεψε ὅμως τὰ βλέμματα καὶ τὴν ψυχὴ του στὸ Θεό.

»Ἐκεῖ κοντὰ στὰ τείχη, στὴν ἐκκλησία τῆς Παναγίας

τῶν Βλαχερνῶν, γονατιστοὶ ὅλοι ἐδέοντο μπροστὰ στὴν Ἁγία Εἰκόνα γιὰ τὴ σωτηρία τῆς Πόλεως. Καί, ὦ! θαῦμα!

»Τὴν ὥς τὴ στιγμὴ ἐκεῖνη γαληνεμένη θάλασσα ἐτάραξε τρομερὴ τρικυμία. Τὰ μονόξυλα ἕνα ἕνα ἀναποδογύριζαν κι ἐβούλιαζαν. Κι ἡ ψυχὴ τῶν πολιορκημένων διὰ μιᾶς, ἐγιγαντώθηκε, ὅσο ποτὲ ἄλλοτε. Ὁρμησαν ἐναντίον τῶν Ἀβάρων ἔξω ἀπὸ τὰ τείχη. Κι αὐτοί, φοβισμένοι ἀπὸ τὴ συμφορὰ τῆς θάλασσας κι ἀπὸ τὴν ἀπροσδόκητη τροπὴ τῆς καταστάσεως, διελύθησαν κι ἀναγκάσθησαν νὰ φύγουν. Νὰ φύγουν καὶ νὰ μὴ ξαναγυρῶσιν!

»Κι ἀμέσως πολεμιστὰὶ ἀνδρεῖοι, γέροντες σεβάσιμοι, γυναῖκες εὐσεβεῖς καὶ παιδιὰ χαρούμενα, ὅλοι πλημμυρισμένοι ἀπὸ εὐτυχία, μὲ τὸν Πατριάρχη, ὁ ὁποῖος ἐκρατοῦσε τὴ θαυματουργὸ εἰκόνα μπροστὰ, ἐξεκίνησαν γιὰ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας.

»Ὅλη τὴ νύκτα, ὄρδιοι, χωρὶς κανεὶς τοὺς νὰ καθίσῃ, ἔψαλλαν στὴν Ἑπέρμαχο Στρατηγὸ νικητήριους ὕμνους, εὐχαριστίες καὶ δοξολογίες γιὰ τὸ θαῦμα τῆς σωτηρίας τοὺς. Ἐψαλλαν τὸν Ἀκάθιστο ὕμνο, παιδί μου, τὸν ὁποῖον κι ἐμεῖς κάθε χρόνο, σὰν ἀπόψε, ἐπαναλαμβάνομε στὴ μνήμη τῆς προστάτιδός μας Παναγίας καὶ τῶν ἀνδρείων ἐκεῖνων».

Θεόδωρος Γιαννόπουλος

6 ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ

Γλυκό του κόσμου στήριγμα καλή μου Παναγία,
πού άκοϋς τή δέησι τών παιδιών, άθάνατη Μαρία,
άκου και μās, πού ύψώνομε σ' Έσέ τήν προσευχή μας,
πού άπ' τήν πιστή ψυχή μας
βγαίνει για Σε θερμή.

Έχε, Κυρά, στή σκέπη Σου τήν πικραμμένη χήρα,
στόν πεινασμένο άνοιξε, Σύ, σπλαχνικά τή θύρα,
δώσε του σκλάβου, Δέσποινα, ελεύθερη πατρίδα,
του ναύτη τήν έλπίδα,
πού πλέει στήν ξενιτειά.

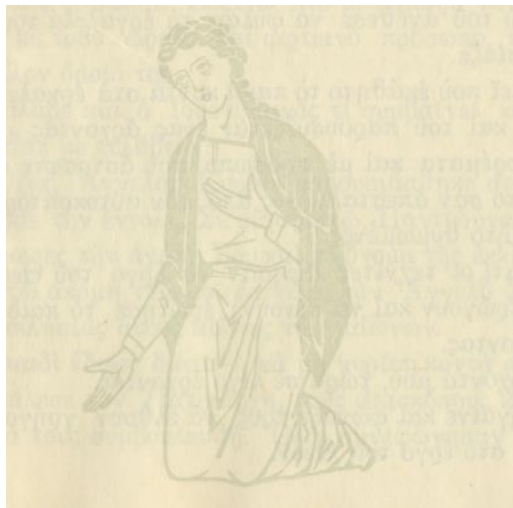
Εϋλόγησε τά όνειράτα του βρέφους πού κοιμάται.
Όδήγησε τά βήματα τής κόρης πού φοβάται.
Στείλει δροσιά κι άνάπαυσι στοϋ άρρώστου τó κλινάρι,
έχε στή θεία Σου χάρι
τά μαϋρα τά φτωγά.

Τὴ μάνα παρηγόρησε, πού ἔχει παιδι στὰ ξένα,
καὶ χύσε μιὰν ἀκτῖνά Σου γιὰ τὸν τυφλό, Παρθένα-
Κράτα τὸ γάλα ἀμίαντο τοῦ βρέφους πού βυζαίνει,
στρέψε στὴν οἰκουμένη
τὸ βλέμμα σπλαχνικό.

Εὐλόγησε τὰ δάκρυα, καλὴ μας Παναγία,
ὅπου μὲ πάθος χύνονται μπροστὰ στὴ δυστυχία.
Συχώρησε καὶ φώτισε κι ἐκεῖνον πού πλανήθη,
καὶ χύσε του στὰ στήθη
τὴν πίστι τὴ γλυκειά.

Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ποιήματος

«Προσευχὴ στὴν Παναγία»

7. ΤΟ ΚΤΙΣΙΜΟ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ (Βυζαντινές παραδόσεις)

1. ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΥΡΙΟΥ ΦΡΟΥΡΕΙ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ

Όταν ἐκτίζετο ἡ Ἁγία Σοφία, ἓνα Σάββατο, τὸ μεσημέρι, ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ἐκάλεσε τὸν πρωτομάστορα, τοὺς τεχνίτες καὶ τοὺς ἐργάτες σὲ τραπέζι.

Ὁ πρωτομάστορας εἶχε ἓνα παιδί δεκατεσσάρων χρόνων, ποὺ τοῦ ἀνέθεσε νὰ φυλάη τὰ ἐργαλεῖά του ὅση ὥρα διὰ ἀπουσίαζε.

Ἐκεῖ ποὺ ἐκάθητο τὸ παιδί κοντὰ στὰ ἐργαλεῖα, νά σου ξαφνικὰ καὶ τοῦ παρουσιάζεται ἓνας ἄρχοντας μὲ λαμπρὰ λευκὰ φορέματα καὶ μὲ πρόσωπο ποὺ ἄστραφτε σὰν ἥλιος.

Ἐφαίνετο σὰν ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα κι ἔδειχνε πὼς ἦτο θυμωμένος.

- Γιατί οἱ τεχνίτες ἄφησαν τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ κι ἐπῆγαν νὰ τρώγουν καὶ νὰ πίνουν; ἐρώτησε τὸ παιδί ὁ ἄγνωστος ἄρχοντας.

- Ἄρχοντά μου, τώρα σὲ λίγο ἔρχονται.

- Πήγαινε καὶ φώναξέ τους νὰ ἔλθουν γρήγορα νὰ ἐργασθοῦν στὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ.

- Ἄρχοντά μου, φοβοῦμαι νὰ πάω, νὰ μὴ χαθῆ κανένα ἀπὸ

τὰ ἐργαλεῖα τοῦ πατέρα μου.

- Πήγαινε, κι ἐγὼ σοῦ ὀρκίζομαι στὴν Ἁγία Σοφία, πὺ κτίζεται τώρα, ὅτι δὲ θὰ φύγω, ὡς πὺ νὰ ἐπιστρέψῃς, γιατί μ' ἔστειλεν ὁ Θεὸς νὰ εἶμαι φύλακας ἐδῶ.

Τὸ παιδὶ ἔτρεξε στὸ βασιλικὸ τραπέζι, γιὰ νὰ εἰπῇ στὸν πατέρα του τὴν ἐντολή, πὺ τοῦ ἔδωκεν ὁ ἄγνωστός του ἄρχοντας. Κι ὁ πρωτομάστορας ἀνέφερε τὸ γεγονός στὸν αὐτοκράτορα.

Παραξενεύθηκεν ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ διέταξεν ἕνα ἀξιωματικὸ νὰ πάῃ νὰ ἰδῇ τί συμβαίνει.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐπῆγεν ἀμέσως ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν τὰ ἐργαλεῖα τοῦ πρωτομάστορα, ἀλλὰ κανένα δὲν εὗρε νὰ τὰ φυλάῃ. Κι ἐγύρισε καὶ τὸ ἀνέφερε στὸν αὐτοκράτορα.

Ἐκάλεσε τότε ὁ αὐτοκράτωρ ὅλους τοὺς ἄρχοντες τοῦ παλατιοῦ καὶ τοὺς ἔδειξε ἕνα ἕνα στὸ παιδὶ νὰ τοῦ εἰπῇ ποῖος ἦταν ἐκεῖνος πὺ τὸ ἔστειλε.

- Κανένας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντες σου δὲν ἦτο, βασιλιᾶ μου, εἶπε τὸ παιδί. Ἐκεῖνος ἦτο μὲ λαμπρὰ λευκὰ φορέματα καὶ μὲ τόσο ὠραῖο καὶ φωτεινὸ πρόσωπο, πὺ δὲν ἔχω ἰδεῖ ἄλλον ὅμοιό του.

Ἐκατάλαβε πιά ὁ Ἰουστινιανὸς τί συμβαίνει καὶ συγκινημένος εἶπε μὲ εὐλάβεια:

- Ἀλήθεια, Ἄγγελος Κυρίου παρουσιάσθηκε στὸ παιδί καὶ τοῦ ἔδωσε τὴν ἐντολή. Σὲ εὐχαριστῶ, Παντοδύναμε, πὺ μοῦ ἐφάνερωσες τὴν ἀγάπη Σου καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἐκκλησίας.

Σὲ εὐχαριστῶ ἀκόμη, πὺ μοῦ ἔστειλες τὸν Ἄγγελό Σου φύλακα τῆς ἐκκλησίας στοὺς αἰῶνες τῶν αἰῶνων.

Στὸ παιδί ἔδωσε διαταγὴ νὰ μὴ γυρίσῃ κοντὰ στὸ κτίσιμο. Κι ἐκάλεσε τὸν Πατριάρχη, τοὺς ἐπισκόπους καὶ τοὺς ἄρχοντες νὰ τοὺς συμβουλευθῇ. Ὅλοι συνεφώνησαν

νά μὴν πάη ἄλλη φορά τὸ παιδί στὴν ἐκκλησία, γιὰ νὰ το περιμένῃ ὁ Ἄγγελος καὶ νὰ μένη φύλακὰς τῆς, ὅπως τοῦ ὠρκίσθηκε. Κι ἀφοῦ ἔδωσε πολλὰ δῶρα στὸ παιδί καὶ τὸ ἔκαμε πολὺ πλούσιο, μὲ τὴ συγκατάθεσι τοῦ πατέρα του τὸ ἔστειλε νὰ περάσῃ ὅλη τὴ ζωὴ του στὰ Δωδεκάνησα.

2. ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΥΡΙΟΥ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΧΡΥΣΑΦΙ

Τὸ κτίσιμο τῆς Ἁγίας Σοφίας εἶχε φθάσει ὡς τὸ σημεῖο, ποῦ θὰ ἐγύριζαν τὸ μεγάλο τροῦλλο. Τὸ βασιλικὸ ταμεῖο ὅμως εἶχε πιά ἀδειάσει ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς του. Κι ὁ Ἰουστινιανός, πολὺ στενοχωρημένος, ἔστέκετο ἐπάνω σὲ μία σκαλωσιὰ καὶ ἐσκέπτετο πῶς νὰ ἐξοικονομήσῃ κι ἄλλα πολλὰ χρήματα, ποῦ ἐχρειάζετο ἢ ἐκκλησία, γιὰ νὰ τελειώσῃ.

Εκεῖ τοῦ παρουσιάστηκε ἔξαφνα ἓνας λευκοφορεμένος καὶ μὲ φωτεινὸ πρόσωπο ἄρχοντας καὶ τὸν ἐρώτησε:

- Γιατί εἶσαι λυπημένος, Δέσποτά μου;

- Μοῦ ἔχουν τελειώσει τὰ χρήματα καὶ δὲν ἔχω νὰ πληρώσω τοὺς μαστόρους σήμερα, ποῦ εἶναι Σάββατο, ἀπάντησεν ὁ αὐτοκράτωρ.

Καὶ παρατηροῦσε μὲ ἀπορία τὸν ἄρχοντα, γιατί πρώτη φορά τὸν ἔβλεπε.

- Μὴ λυπᾶσαι γι' αὐτό, Δέσποτα. Αὔριο τὸ πρωῖ στείλῃ μου μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες μὲ πενήντα ὑπηρετές κι εἴκοσι μουλάρια, γιὰ νὰ σὲ δανείσω ὅσο χρυσάφι χρειάζεσαι. Ἐγὼ θὰ τοὺς περιμένω στὴ Χρυσῇ Πόρτα.

Τόση ἦταν ἡ χαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ γιὰ τὴν ἀνέλπιστη προσφορά τοῦ ἄρχοντα, ποῦ τὰ ἔχασε κι οὔτε τ' ὄνομά του ἐρώτησε νὰ μάθῃ οὔτε τὸν τόπο του.

Κι ἐκεῖνος ξαφνικὰ ἐξαφανίστηκε ὅπως εἶχε ξαφνικά

παρουσιασθῆ.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα τὸ πρωὶ τέσσαρες ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ἄρχοντες με πενήντα ὑπηρέτες καὶ εἴκοσι μουλάρια ἐφθάσαν στὴ Χρυσῆ Πόρτα, ὅπου τοὺς ἐπερίμενε λευκοφορεμένος καὶ καβάλλα σὲ κόκκινο ἄλογο ὁ ἄγνωστος ἄρχοντας. Κι ἀπ' ἐκεῖ τοὺς ὠδήγησε σ' ἓνα τόπο, ὅπου ἀντίκρυσαν καταμαγεμμένοι ἓνα τόσο ὠραῖο καὶ πλούσιο παλάτι, πού ποτέ τους δὲν εἶχαν ξαναἰδεῖ. Κι ὅταν τοὺς ὠδήγησε στὸ ἐσωτερικὸ καὶ μ' ἓνα χρυσὸ κλειδὶ ἀνοιξε τὸ θησαυροφυλάκιό του, ἔμειναν ἄφωνοι. Ἦτο ἓνα μεγάλο δωμάτιο γεμᾶτο χρυσᾶ νομίσματα.

Τοὺς ἐγέμισε λοιπὸν σαράντα σακκίδια χρυσάφι καὶ τοὺς ἔστειλε πίσω στὸν Ἰουστινιανὸ δίνοντάς τους τὴν ἐξῆς παραγγελία: «Νὰ εἰπῆτε στὸν αὐτοκράτορα νὰ κτίσῃ τὴν Ἁγία-Σοφία τοῦ Θεοῦ ».

Ὅταν ὁ Ἰουστινιανὸς εἶδε τὸν ἀμύθητο πλοῦτο, ἐθαύμασε κι ἐρώτησε τοὺς ἄρχοντες σὲ ποῖο τόπο ἐπῆγαν κι ἂν ἔμαθαν ποῖος ἦταν ἐκεῖνος ὁ ἄρχοντας. Οἱ ἄρχοντες τοῦ εἶπαν τὸν τόπο, δὲν ἤξεραν ὁμως τὸ ὄνομα τοῦ δανειστή.

»Ἀσφαλῶς θὰ ἔλθῃ νὰ μοῦ ζητήσῃ κάποιον μεγάλο ἀξίωμα γι' ἀνταμοιβή», ἐσκέφθηκεν ὁ αὐτοκράτωρ.

Ἄλλ' ὁ ἄγνωστος ἄρχοντας δὲν παρουσιάσθηκε πιά. Καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς ἔστειλε τοὺς ἴδιους, πού ἔφεραν τὸ χρυσάφι, νὰ φέρουν καὶ τὸν ἄρχοντα. Μὰ οὔτε παλάτι οὔτε σπίτι οὔτε δρόμο πατημένο εὐρῆκαν στὸν ἴδιο τόπο.

Ἔνοιωσε πιά τὴν ἀλήθεια ὁ αὐτοκράτωρ καὶ εὐχαρίστησε μὲ μεγάλη εὐλάβεια τὸ Θεό : «Τώρα ἐγνώρισα ὅτι ἔστειλες, Θεέ μου, τὸν Ἄγγελό Σου καὶ μοῦ ἔφερε τὴ μεγάλη δωρεά Σου, γιὰ νὰ κτίσω τὴν ἐκκλησία Σου. Εὐλογημένο νὰ εἶναι τὸ Ἅγιον Ὄνομά Σου ».

Γεώργιος Ν. Καλαματιανός